

Dönem : 1
Toplantı : 4

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 1041

Kars Milletvekili Hasan Erdoğan ve 6 arkadaşının, 506 sayılı Kanununun 118 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Sağlık ve Sosyal, Çalışma ve Plân komisyonları raporları (2/846)

Millet Meclisi Başkanlığına

506 sayılı Kanununun 118 nci maddesinin değiştirilmesi isteğimize dair kanun teklifimizi ilişik olarak arz ediyoruz.

5 . 5 . 1965

Kars	Samsun	Hakkâri	Afyon K.
<i>Dr. H. Erdoğan</i>	<i>Dr. F. Ceylan</i>	<i>A. Zeydan</i>	<i>H. N. Bâki</i>
İsparta	Denizli	Sakarya	
<i>Dr. A. İ. Balım</i>	<i>Dr. İ. Ertan</i>	<i>Dr. N. Bayar</i>	

GEREKÇE

506 sayılı Kanununun 118 nci maddesi Büyük Millet Meclisinde kabul edilen ve sadece birinci pragrafını ihtiva eden ilk şeklienden sonra, Cumhuriyet Senatosunun Sosyal İşler Komisyonu ve Geçici Karma Komisyonunda ayrı ayrı değişikliğe uğrularak son şeklini almıştır. Maddenin tadili için yeni bir tasarı hazırlamamıza sebep, halen yürürlükte olan bu son şeklin uygulamada büyük müşküller doğurmuş olmasıdır.

Şöyleki :

118 nci maddede hekimin çalışması muayene adedi ile sınırlanmış ve poliklinik dışındaki çalışmaların hangi esaslara göre hesaplanacağı açık olarak belirtilmemiştir. Bu sebeple bu madde ile ilgili olarak Çalışma Bakanlığınca hazırlanan tüzükte yataklı tesis çalışmalarının niteliği ve âzami haddi yer almamıştır.

Ayrıca, poliklinikler için kanunda en üst sayı olarak belirtilen 10 000 muayene gereksiz bir kesinlik taşımaktadır. Bu ifadeye göre yılın 10 neu ayında 10 000 muayeneyi dolduran poliklinik hekiminin, çalışmalarını durdurup yıl sonuna kadar tatile girmesi gerekmektedir. Bu hal ise sağlık tesisleri çalışmalarında düzensizliğe yol açacağı gibi, hekim mesaisinin ziyan edilmesi ve hastaya yeteri kadar zaman ayırma gayesinin ortadan kaldırılması anlamına gelmektedir. Zira böyle bir imkân kurum hekimini, 10 000 muayeneyi kısa zamanda doldurmak için normalin üstünde poliklinik çalışması yapmaya teşvik edecektir.

İş kapasitesi rakamlarla ifade edilirken, bu iş hacminin haftada kaç saatlik mesai içinde olacağı belirtilmemiştir. Yurdumuzda hekim mesaisi genellikle haftada 35 saat olarak uygulanmaktadır. Sosyal hizmetteki hekimin yurt gerçekleri göz önüne alınarak tam mesai ile çalıştırılması, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı ile Çalışma Bakanlığınca öngörülmektedir. Ve iki Bakanlığın hekimin tam mesai ile çalışacağını ifade eden ayrı ayrı kanun tasarıları mevcuttur. Tam mesai halinde halen yürürlükte olan 506 sayılı Kanununun 118 nci maddesi hükümlerine göre iş kapasitesinde bir değişiklik olmayacaktır.

Kurum hekiminin fazla çalışma halinde aylığına ek olarak maddi tatmini düşünülmüş ve bu ödeme fazla çalışma primi olarak ifade edilmiştir. Hekimin çalışmasına kesin sınırlar koymanın sakıncaları dikkate alındığı takdirde, belirli sayıları geçen rakamların primle değerlendirilmesinin de bâzi sakıncaları ortaya çıkmıştır. Hekimin fazla muayene arzusu ile sigortalıya gereğinden

az vakit ayırmaya teşvik edilmesi bu sakıncalardan biridir. En önemli sakınca ise hekim çalışmasının özelliğinden ortaya çıkar. Günlük mesaisi içinde 40 - 50 poliklinik muayenesi yapan hekim ile, günlük mesaisini bir hasta ile meşgul olmak zorunda kalarak dolduran hekim arasında işgücü bakımından hiçbir fark yoktur. Hastahklar ve belirtileri standart ölçüler içinde olamayacağına göre, hekim çalışması da bu gibi ölçüler içine giremeyecektir. Mutlaka hekimin âzami iş kapasitesinin tayini gerekiyorsa, yapılacak en âdil kriter, branş özelliklerini dikkate alan bir puanlama sistemi olacaktır. Vak'alara göre tesbit edilecek puanlama sisteminin yeri ise, kanunlar değil tüzükler olabilir.

118 nci madde de yataklı tesislerin fazla çalışma primlerini ne şekilde alacağı ve kanun metninin son cümlesindeki «tazminat» kelimesinin ne ifade ettiği açık olarak belirtilmemiştir. Bu sebeple Kanunun uygulanması yataklı tesis hekimleri lehine, hekimler arasında bir farklılık yaratılmasına sebebiyet vermiştir.

Maddenin Cumhuriyet Senatosu Geçici Karma Komisyonundaki mükazeleri sırasında prim ve tazminattan istifade ettirilecek personel arasında Kurum eczacıları da kabul edilmiş, fakat, lâboratuvar uzmanları tabiri içine eczacıların da girdiği mülâhazası ile redaksiyonda eczacı kelimesi yer almamıştır. Kanunun kabulünden sonra hazırlanan tüzüğe, kanunda açıkça belirtilmediği gerekçesi ile eczacılar dahil edilememiş ve Karma Komisyon müzakereleri esnasında zabıt tutulmadığından gerçeğin isbatı mümkün olamamıştır.

Ayrıca Hekimin iş hacminin artması dolayısı ile hemşire, ebe ve sağlık memurlarının da iş hacminin artacağı ve bu personelin de ek bir ödeme ile çalışmaya teşvik edilmesi düşünülmemiştir. Hayat standardının yükselmesini istemekte hekim kadar haklı olan bu elemanlar, Kanunun uygulanması ile huzursuz bir çalışma dönemine girmişlerdir.

Teklif edilen tasarı yukarıdaki engelleri ortadan kaldırıcı mahiyettedir. Öncelikle belirtmek gerekir ki «bu hükümlerin yeri Teşkilât Kanunudur» iddiası sanıldığı kadar haklı değildir. Sosyal Sigortalar Kanunu sağlık müesseselerinin iş hacmini üç dört katına çıkaracak hükümleri getirirken, bu iş hacminin ne şekilde karşılanacağını belirten hükümleri de beraber getirmelidir Şayet Kurumun Teşkilât Kanunu 506 sayılı Kanunla beraber veya daha önce tadil edilse idi, bu mecburiyet olmayabilirdi. Halen Kurumca hazırlanan Teşkilât Kanunu tadil tasarısı, diğer bâzı hükümler sebebiyle gecikmiş ve henüz Büyük Millet Meclisine sevkedilmek için gerekli formaliteleri dahi ikmal edilmemiştir. Bu durumda 506 sayılı Kanunun 118 nci maddesini gerektiği şekilde değiştirerek kanun uygulanmasında doğacak güçlüklerin ortadan kaldırılması zarureti açıkça anlaşılmaktadır.

Tadil tasarısı aşağıdaki hükümleri getirmektedir.

Kurumun hekim, dış hekim, eczacı ve diğer sağlık hizmetleri uzmanlarının mesai saatleri, haftada 45 saat olarak belirtilmiştir.

Bu mesai içinde adı geçen personelin branşlara ve görevin özelliğine göre azami iş kapasitelerinin tayini tüzüğe bırakılmıştır.

Tam mesai ile çalıştırılacak hekim, dış hekim, eczacı ve diğer sağlık hizmetleri uzmanlarının yeterli bir tazminatla maddî tatminleri öngörülmüştür. Fazla mesai ile çalışma halinde çoğunlukla serbest çalışma düzeninden vazgeçecek olan ve meslekleri bakımından büyük sorumluluk taşıyan bu personelin yeter derecede maddî tatmini, esasen birkaç yıldanberi kamu oyununda benimsenmiş bir düşüncedir. Halen yurt dışında çalışsan 4 000 e yakın hekimin yurda dönmesi de ancak böyle bir formülle mümkün olabilecektir. Bu halde dahi yurdumuzun ek olarak ihtiyaç duyacağı 15 000 hekimin yetişmesi de mesleğin çok cazip hale getirilmesi ile gerçekleşebilir.

Tadil teklifimizde yardımcı sağlık personelinin de maddî tatminine yer verilmiştir. Hekim yardımcısı olan bu elemanlara da yurdumuzda büyük ihtiyaç vardır. ve sayıları yurt ihtiyacına oranla çok düşüktür. Bâzı bâtil inançlar hemşirelik meslekinin tapulanmasına sebebiyet vererek, sağlık tesislerinin çok büyük ihtiyaç duyduğu bu elemanların yeteri kadar yetişmesini önlemiştir. Bu durumun tek hal çaresi bu mesleklerin hayat standardını yükselterek cazip hale getirmektir.

Bu sayede yardımcı sağlık personeli olarak kalitesiz eleman kullanma zorunluluğu da ortadan kalkacaktır. İnsan hayatına önem veren bir memlekette yardımcı sağlık personelinin kalitesine önem vermenin de bir zaruret olduğu açıktır.

Nöbet ve acil vakalar için halen yürürlükteki hüküm aynen muhafaza edilmiş ve tabiatı ile yardımcı sağlık personelinin de bu hakları kabul edilmiştir.

Tazminatta mahrumiyet esasları üzerine kademeler konulmuştur. Kanunun eskiye ek olarak getirdiği yenilik fazla mesai ve fazla iş olduğuna ve bu fazlalık hekim, diş hekimi, eczacı ve diğer sağlık hizmetleri uzmanları için aynı derecede bulunduğuna göre alacakları tazminatında aynı derecede olması adil bir uygulama olacaktır. Ancak çalıştıkları bölgelerin mahrumiyet derecelerine göre tazminatta farklılık olması çok yerindedir. Aksi halde hekimlerin yine bazı bölgelerde gruplaşmağa meyletmesi önlenemeyecektir.

2 nci maddede : Kanunun uygulanması için gerekli tüzüğün hazırlanması ve formalitelerin ikmalî amacıyla, yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç aylık bir süre tanınmıştır.

3 ncü madde yürürlük maddesidir.

Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Sağlık ve Sosyal
Yardım Komisyonu
Esas No. : 2/846
Karar No. : 16

24 . 6 . 1965

Yüksek Başkanlığa

Başkanlığınızca 11 . 5 . 1965 gün ve 2/846 sayı ile Komisyonumuza havale buyurulan Kars Milletvekili Hasan Erdoğan ve 6 arkadaşının, 506 sayılı Kanunun 118 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi; Komisyonumuzun 20 . 5 . 1965 tarihinde çoğunluk sağlayamamış olması ve ancak 9 . 6 . 1965 tarihinde Çalışma Bakanlığının mümessilinin bulunmaması ve bazı soruların cevapsız kalması dolayısıyla Çalışma Bakanlığı Müsteşarının 23 . 6 . 1965 tarihli toplantıda hazır bulunmasını teminen tezkere yazılmasına karar vermiş ve 23.6.1965 tarihli toplantıda Çalışma Bakanlığı Müsteşarının da katılmasıyla Sosyal Sigortalar Kurumu, Maliye, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıkları temsilcilerinin huzuriyle ve teklif sahipleri de hazır oldukları halde teklif konuşulmuş ve aşağıdaki karara varılmıştır :

Kanun teklifinin tümü üzerindeki konuşmalar müspet cereyan etmiş ve kanun teklifinin başlığı aynen kabul edilmiş, 118 nci madde üzerinde kanuna vuzuh vermek için «Hekim olmayan sağlık hizmetleri uzmanları tâbiri» yerine «Tabip, diş tabibi, eczacı, biyolog, kimyager, kimya lisansiyesi, kimya mühendisi ve veterinerler» tâbiri kullanılmış ve «Hariçte serbest olarak sanat ve mesleklerini icra etmemeyi ve başka müesseselerde maaşlı veya ücretli sözleşmeli olarak görev almamayı» âmir bulunan bir hüküm ilâvesinden başka sağlık personelinin hemşire, ebe, lâborant ve benzeri görevlilerine de yapılması istenilen tazminat ise kabul edilmemiş ve maddenin sonunda teklifte yalnız Çalışma Bakanlığınca hazırlanması istenilen tüzüğün Çalışma ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıklarınca müştereken yapılması uygun görülmüştür.

2 nci ve 3 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Çalışma Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Sağlık ve Sosyal Yardım

Komisyonu Başkanı

İstanbul

Z. Zeren

Sözcü

Eskişehir

İ. Cemalcılar

İsparta

A. İ. Balım

Konya

S. S. Yücesoy

Uşak

Personel mevzuatında
söz hakkım muhfuздur.

İ. Bulanalp

Konya

Tüzüğün yapılmasında Maliye ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıklarının müdahalesini uygun bulmam. 40 senelik teamülde böyledir. Tüzükleri daima alâkalı Bakanlık yapar. Fultaym kanunu buna bir emsal olamaz kanaatinde olduğumdan bu noktaya muhalifim.

K. Ataman

Çalışma Komisyonu raporu

Millet Meclisi

Çalışma Komisyonu

Esas No. : 2/846

Karar No. : 8

30 . 6 . 1965

Yüksek Başkanlığa

Kars Milletvekili Hasan Erdoğan ve 6 arkadaşının, 506 sayılı Kanununun 118 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ilgili Bakanlıklar temsilcilerinde iştirakleri ile Komisyonumuzda görüşüldü.

Komisyonumuzun müzakerelerine Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonunca hazırlanan rapor ve metin esas alınmış ve Hükümet temsilcilerinin verdikleri tamamlayıcı malûmat neticesinde mezkûr komisyon metninin Komisyonumuzca da aynen kabulüne karar verilmiştir.

Kanun teklifinin Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmesi de Komisyonumuzca ayrıca karar altına alınmıştır.

Havelesi gereğince Plân Komisyonuna tevdi edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan Y. Sözcü

İzmir

Ş. Bakışık

Kâtip

Zonguldak

M. A. Pestilci

İzmir

S. Kaygan

İmzada bulunamadı

Zonguldak

R. Karakaşoğlu

İmzada bulunamadı

İzmir

K. Özek

Zonguldak

S. T. Müftüoğlu

Ordu

Ş. Pehlivanoglu

İmzada bulunamadı

Samsun

F. Ceylan

Bütçe Plân Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Bütçe Plân Komisyonu
Esas No : 2/846
Karar No : 93

5 . 7 . 1965

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Komisyonumuza havale edilmiş bulunan «Kars Milletvekili Hasan Erdoğan ve 6 arkadaşının 506 sayılı Kanununun 118 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklif.» ilgili Hükümet temsilcilerinin de iştirakiyle incelendi ve görüşüldü :

Kanun teklifi; 506 sayılı Sosyal Sigortalar kanununun «tedavinin kurum hekimlerince yapılacağı» na dair 118 nci maddesinin değiştirilmesi derpiş olunmaktadır.

Tafsilâtı gerekçesinde mufassalan belirtildiği üzere teklifdeki değiştirme tatbikatta çıkan işi ve hizmeti aksatan mahzurların telâfisine mâtuftur.

Bu sebeple teklif uygun göülmüş, Sağlık ve Sosyal Yardım Komiyonunun yaptığı yerinde değişiklikleri muhtevi metin müzakereye esas alınarak kabul edilmiştir.

Öncelik ve ivedilikle görüşölmek ve Genel Kurulun tasvibine sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Başkan V.	Sözeü	Ankara.
Aydın	Gümüşane	Sakarya	<i>I. Seçkin</i>
<i>I. Sezgin</i>	<i>N. Küçükter</i>	<i>N. Bayar</i>	
Ankara	Aydın	Balıkesir	Bilecik
<i>M. Ete</i>	<i>O. Apaydin</i>	<i>A. A. Bolak</i>	<i>Ş. Binay</i>
			İmzada bulunamadı
Çanakkale	Diyarbakır	Erzinean	Erzurum
<i>Ş. İnan</i>	H. Güldoğan	<i>H. Atabeyli</i>	<i>A. Şenyurt</i>
	İmzada bulunamadı		
Kars	Maraş	Trabzon	
<i>K. Okyay</i>	E. Kaplan	<i>A. Ş. Ađanođlu</i>	
	İmzada bulunamadı		

**Kars Milletvekili Hasan Erdoğan ve
6 arkadaşının teklifi**

*506 sayılı Kanununun 118 nci maddesinin
değiştirilmesine dair kanun teklifi*

MADDE 1. — 17 . 7 . 1964 tarih ve 506 sayılı Kanununun 118 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Hastalık ve analık yardımlarından yararlanacak olanlar Kurumca tesbit edilecek belgelerle Kuruma bağlı sağlık müesseselerine veya Kurum hekimlerine başvurarak muayene ve tedavi olurlar.

Kurumun hekim, diş hekimi ve eczacıları ile hekim olmıyan sağlık hizmetleri uzmanlarının mesaisi haftada 45 saattir. Kurumun hekim, diş hekimi, eczacı ve diğer sağlık hizmetleri uzmanlarına bu mesailerini karşılığında, aylıklarına ek olarak en yüksek barem derecesi tutarını geçmemek üzere aylık tazminat ödenir.

Kurum sağlık tesislerinde görevli olup yukardaki mesai ile yükümlü hemşire, ebe, lâborant ve benzeri görevlilerine de aylıklarına ek olarak kendi tahsillerine ait baremlerinin en yüksek derecesi tutarını geçmemek üzere aylık tazminat ödenir.

Yukardaki paragraflarda belirtilen personelin nöbetleri, mesai dışındaki âcil vakat muayene ve müdahaleleri de ayrı bir tazminatla değerlendirilir.

Kurum hekimlerinin, eczacı ve diğer sağlık hizmetleri uzmanlarının âzami çalışma yükümlülükleri, mahrumiyet bölgelerine göre kademelelendirecek aylık tazminat miktarları ve âcil vakalarla nöbet tazminatı miktarları Çalışma Bakanlığınca hazırlanacak bir tüzükte belirtilir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinden üç ay sonra yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Maliye ve Çalışma Bakanlıkları yürütür.

**Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonunun
değiştirisi**

*506 sayılı Kanununun 118 nci maddesinin
değiştirilmesine dair kanun teklifi*

MADDE 1. — 17 . 7 . 1964 tarih ve 506 sayılı Kanununun 118 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 118. — Hastalık ve analık yardımlarından yararlanacak olanlar Kurumca tesbit edilecek belgelerle Kuruma bağlı sağlık müesseselerine veya Kurum hekimlerine başvurarak muayene ve tedavi olurlar.

Kurum sağlık hizmetlerinde çalıştırılacak tabip, diş tabibi, eczacı, biyolog, kimyager, kimya lisansiyeye, kimya mühendisi ve veterinerlerden hariçte serbest olarak sanat ve mesleklerini iera etmemeyi resmî ve özel her hangi bir müessesede maaşlı ücretli veya sözleşmeli olarak görev almayı ve Kurumun mesai saatlerine tabi olmayı kabul edenlere 7244 sayılı Kanununun 3 ncü maddesinin 2 nei fıkrası hükmüne tabi olmaksızın aylıklarına ek olarak ve ayda 2 500 lirayı geçmemek üzere bir tazminat verilir.

Yukarıdaki fıkroda belirtilen personelden âcil vakalar için, mesai saati dışında sağlık tesisine çağırılanlarla nöbet tutanlara, ödenecek tazminatlarla uygulanacak esas şekil ve nisbetler bir tüzükle belirtilir. Bu tüzüğü Çalışma Bakanlığı ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı müştereken hazırlar.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinden itibaren üç ay sonra yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Maliye ve Çalışma Bakanları yürütür.

Çalışma Komisyonunun değişikliği

*506 sayılı Kanununun 118 nci maddesinin
değiştirilmesine dair kanun teklifi*

MADDE 1. — Teklifin 1 nei maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Madde 118. — Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonunca hazırlanan metin Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonunca hazırlanan metnin 2 nei maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Teklifin 3 neü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Bütçe ve Plân Komisyonunun değişikliği

*506 sayılı Kanununun 118 nci maddesinin
değiştirilmesine dair kanun teklifi*

MADDE 1. — Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonunun değişikliğininin 1 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Teklifin 2 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Teklifin 3 neü maddesi aynen kabul edilmiştir.

